

Klumme: Oslo – den forsinkede proces

Af Yossi Beilin

I Ramallah mødte jeg for et par dage siden Mahmud Abbas (Abu Mazen). Han forsikrede mig om, at skønt den foreløbige femårsaftale ikke har ført til en holdbar tostats-løsning, havde han aldrig fortrudt Oslo-processen.

Han sagde også, at selvom begge parter i aftalen er blevet kritiseret og stadig bliver kritiseret for at være naive og tilmed landsforrædere, ændrede Oslo-processen det israelsk-palæstinensiske forhold fundamentalt, således at når der engang kommer en permanent aftale, vil den være en naturlig forlængelse heraf.

Vi betragtede begge disse hemmelige forhandlinger på afstand. Han fra Tunis og jeg fra Jerusalem. Begyndelsen var – som al begyndelse – meget beskednen. Som viceudenrigsminister under Shimon Peres i den nyvalgte Rabin-regering fulgte jeg de forhandlinger, der foregik i Washington mellem den israelske delegation (hvis medlemmer vores nyvalgte regering ikke havde ud-

skiftet), og en noget kunstig fælles jordanisk-palæstinensisk delegation.

Disse forhandlinger kørte fast, og jeg mente, at den bedste måde at løse de mange ubetydelige problemer på (såsom antallet af medlemmer i det provisoriske palæstinensiske parlament, eller om man skulle kalde det 'Legislative Council' eller 'National Legislative Council') ville være underhåndshandlinger mellem parterne. Jeg forestillede mig, at en meget lille gruppe israelere og palæstinensere skulle udarbejde et papir, der blot skulle gives til henholdsvis den israelske og den palæstinensiske delegation i Washington til underskrift, men uden overhovedet at afsløre de uofficielle hemmelige kanaler, der ville få det til at ske.

Jeg undersøgte to alternative mødesteder for de hemmelige forhandlinger og indså, at Norge var det optimale. Terje Rod Larsen, daværende leder af den norske fagbevægelses forskningsstiftelse FAFO, havde stillet deres faciliteter til rådighed allerede før valget i

---

Yossi Beilin er tidligere israelsk justitsminister. Han var initiativtager til Oslo-processen (1992), den uformelle Beilin-Abu Mazen aftale à 1995 og det uformelle Genève-initiativ i 2003.

Israel, og nu var jeg klar til at tage imod tilbuddet.

Men vi stod over for endnu en stor udfordring. Almindeligvis når viceudenrigsministeren får en lys idé, præsenteres denne for udenrigsministeren, og i fald idéen er af meget afgørende karakter, bringes den til godkendelse hos premierministeren (som kan sammenkalde sit kabinet, såfremt han finder det nødvendigt).

Men da Rabin udpegede Peres som udenrigsminister, havde han beordret sin evige politiske nemeses til at holde fingrene fra bilaterale samtaler. Peres selv var flov over denne ydmygende håndfæstning, og først uger inde i sit nye job fandt han, at det ville være utænkeligt at skjule dette forhold for mig.

Det stod således klart, at hvis jeg rejste spørgsmålet over for Peres, ville det tvinge ham til at søge tilladelse hos Rabin, og Rabin ville surt formane ham om deres arbejdsdeling. Jeg forstod, at den eneste mulighed var at forsøge sig med hemmelige kanaler uden om Udenrigsministeriet og i første omgang teste, om den palæstinensiske side var tilpas seriøs i deres bestræbelser, og først inddrage min chef, når/hvis der lå et aftalt første udkast.

Jeg indså også, at jeg ikke personligt kunne tage del i forhandlingerne, og jeg kontaktede derfor min gode ven dr. Yair Hirschfeld, der havde hjulpet mig med at skabe forbindelse til det palæstinensiske lederskab på Vestbredden. Han foreslog selv at invitere sin tidligere studerende dr. Ron Pundak med, og sammen tog de til Oslo. Den palæstinensiske side bestod

af PLO-folk, anført af Ahmed Qurie (Abu Ala).

Få uger senere, da det første fælles papir var en realitet, viste jeg det til Peres, der øjeblikkeligt gjorde Rabin opmærksom på det. Rabin, der havde ført valgkamp på lovning om en aftale med palæstinenserne inden for seks til ni måneder, men ikke havde formået at opnå dette, overraskede os ved at give grønt lys til at fortsætte vores samtaler med PLO-delegationen i Norge.

Fra det øjeblik blev det en 'officiel' hemmelig kanal, som Rabin besluttede – han havde sine egne grunde – at holde hemmelig for sine medarbejdere (inklusive sin forsvarsrådgiver), forsvarsministeriet og den israelske delegation i Washington.

Rabin gav også omend tøvende sit samtykke til uformelt at bringe spørgsmålet om gensidig anerkendelse mellem Israel og PLO op over for vores forhandlingspartner. Det sidste havde været utænkeligt bare få dage forinden. Da først en sådan anerkendelse var en realitet, blev de udmattende forhandlinger mellem israelske og jordansk/palæstinensiske delegationer overflødige til begge parter forbløffelse, og indholdet i 'the Document of Principles' blev underordnet i forhold til den historiske gensidige anerkendelse.

På et tidspunkt i forsommeren 1993 bad jeg Rabin om et møde under fire øjne. Vi havde en lang diskussion, hvor jeg foreslog premierministeren at ændre det mandat, der var givet til at løse de problemer, som ikke var blevet løst i Washington med henblik på at bane vej for en detaljeret femårig foreløbig løsning, til i stedet bruge de hemmelige

Oslo-forhandlinger til at nå frem til en permanent aftale.

Jeg sagde til ham, at fem år er lang tid, og i den tid kunne ekstremister på begge sider tænkes at forsøge at sabotere anstrengelserne for at nærme sig en permanent løsning, hvorimod en permanent løsning ville blive modtaget med entusiasme og mindske ønsket om at afspore processen, idet den ville blive betragtet som en *fait accompli*.

Rabin afslog af to årsager: For det første mente han, at hvis man forfulgte en permanent løsning og fejlede, så ville det være meget vanskeligt at vende tilbage til en foreløbig. Dernæst sagde han, at man skulle holde fast i mandatet fra Madrid-konferencen, der omtaler et femårigt palæstinensisk selvstyre, afløst af en permanent aftale. Han mente, at fulgte man den vej, som to tidligere Likud-premierministre havde anvist (Begin med hans fem års autonomi-idé og Shamir med hans accept af at deltage i Madrid-konferencen i 1991), så ville det være nemmere at overbevise den israelske offentlighed om at acceptere en eventuel Israel-Palæstina aftale.

‘Oslo’ bragte tosserne på begge sider frem i front. Det startede med massak-

ren i Hebron, hvor en jødisk doktor myrdede 29 muslimske rettroende i Makpelas Hule, og efterfulgtes nøjagtig fyrre dage senere af de første dødelige selvmordsangreb i Afula og Hadera.

Vold ændrede stemningen på begge sider og muliggjorde valget af Benjamin Netanyahu (der som oppositionsleder havde lovet at opsig Oslo-aftalen) til ny premierminister.

Den anden palæstinensiske intifada var et enormt tilbageslag for ethvert forsøg på fred. Den israelske højrefløj har aldrig opsagt aftalen, men har derimod brugt den som en permanent løsning: de tillader fortsat nye bosættelser; glæder sig over det faktum, at donerlandende fortsætter med at holde hånden under det palæstinensiske budget; nyder godt af det tætte sikkerhedssamarbejde med de palæstinensiske styrker. Palæstinenserne er splittet mellem det palæstinensiske styre på Vestbredden og Hamas-styret i Gaza.

Kun en anden regering i Israel kan skabe fred med PLO, og en sådan aftale skulle først gennemføres på Vestbredden og siden i Gaza, når Gaza slutter sig til de fredeliges klub.

○ ○ ○